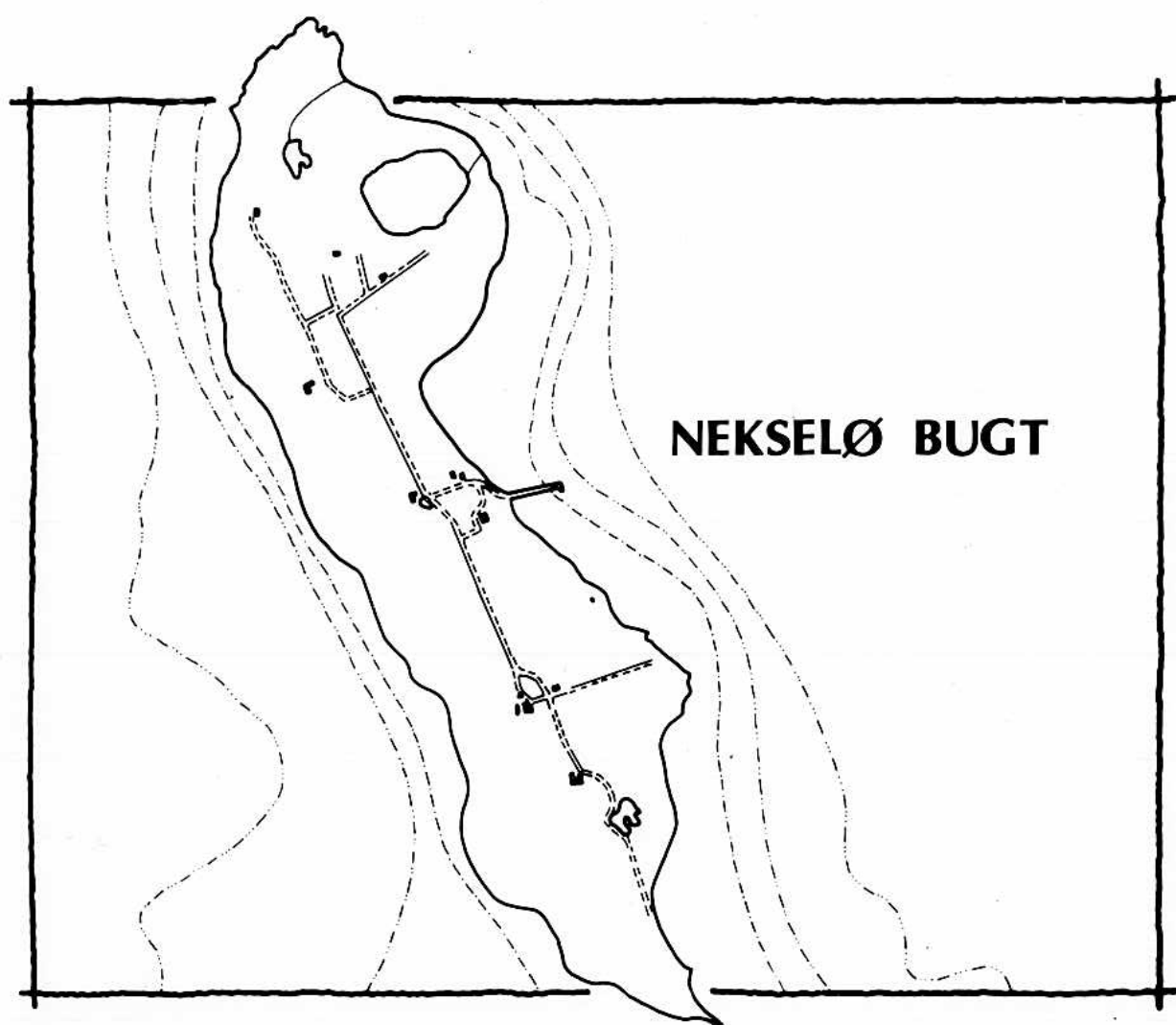

PLEJEPLAN for en række naturlokaliteter på NEKSELØ

Udarbejdet af
Vestsjællands Amtskommune, Teknisk Forvaltning
Lars Bang, 1989

PLEJEPLAN

for en række naturlokaliteter på

NEKSELØ

**Udarbejdet af
Vestsjællands Amtskommune, Teknisk Forvaltning
Lars Bang, 1989**

Introduktion

I 1988 blev der i et samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen og amtskommunen iværksat en undersøgelse af de vestsjællandske klokkefrølokaliteter med baggrund i den kendsgerning at klokkefrøen på landsplan er i så kraftig tilbagegang, at der er risiko for en fuldstændig udryddelse.

Formålet med undersøgelsen var at få et samlet overblik over på hvilke af de tidligere registrerede lokaliteter, klokkefrøen endnu findes samt af bestandsstørrelserne på disse lokaliteter, at få beskrevet lokaliteternes nuværende tilstand som grundlag for beslutninger om eventuel iværksættelse af plejeforanstaltninger i et forsøg på at bevare og forbedre lokaliteterne, og at få en vurdering af behovet og mulighederne for etablering af nye lokaliteter med henblik på udsætning eller naturlig indvandring.

Undersøgelserne i marken er foretaget af cand.scient Erich Wederkinch i forsommeren 1988 med efterfølgende afrapportering til Skov- og Naturstyrelsen.

Undersøgelserne viste, at der på Agersø og på Nekselø endnu findes lokaliteter med klokkefrøer, men at flere af lokaliteterne, der hovedsageligt er småsøer, er i en dårlig forfatning i relation til klokkefrøernes overlevelsesmuligheder. Dels er der aflejret større mængder slam i søerne, dels er der flere steder sket en tilgroning af søbredderne med skyggegivende urter, træer og buske. Undersøgelserne viste også, at bestandene er relativt små, og at klokkefrøen helt er forsvundet fra en del af de tidligere kendte lokaliteter.

På denne baggrund har amtskommunen i sommeren 1989 forhandlet med de respektive lodsejere om iværksættelse af et projekt til forbedring af de eksisterende lokaliteter. Forhandlingerne har resulteret i, at der foreligger tilsagn fra en del lodsejere på Nekselø om at medvirke til projektets gennemførelse.

Den foreliggende plejeplan omfatter således alene de lokaliteter, for hvilke der indtil nu er opnået plejeaftaler. Amtskommunen er imidlertid indstillet på at udvide aktiviteterne, såfremt der senere viser sig at være interesse herfor.

Foruden renovering af klokkefrølokaliteterne omfatter den foreliggende plejeplan indhegning til afgræsning af et strandengsareal nordvest for havnen. Arealet har ikke været afgræsset i en længere årrække og er derfor under tiltagende tilgroning med træer og buske til skade for strandengsvegetationen. Muligheden for påny at sætte arealet under græsning er opstået ved, at en lokal lodsejer er indstillet på at sætte dyr på arealet.

Arbejdet udføres af amtskommunen efter retningslinierne i denne plejeplan, men iøvrigt med sagkyndig bistand fra Erich Wederkinch, som dels vil være til stede under udførelsen af arbejdet

med renovering af klokkefrølokaliteterne, dels vil følge plejens betydning for klokkefrøbestandenes udvikling. Endvidere påregnes enkelte af lodsejerne at bistå amtskommunens mandskab efter nærmere aftale.

Projektet finansieres af de midler, som Skov- og Naturstyrelsen har stillet til rådighed for amtskommunen til gennemførelse af naturgenopretningsprojekter.

De foretagne registreringer af flora og fauna på de enkelte lokaliteter er samlet i et appendiks til plejeplanen.

Beskrivelse af de enkelte lokaliteter

Lokalitet 1:

(se bilag 1)

Lokaliteten er et mindre vældområde beliggende på matr.nr. 1 a Nekselø tilhørende Roar Slots, Nekselø 6.

Vældområdet ligger ved foden af en lav, med pile- og tjørnekrat bevokset skrænt nedenfor Ørnekul og indgår i et strandengsareal, der for tiden afgræsses af nogle få heste.

Vegetationen er domineret af div. stararter, som har antaget en sådan udbredelse, at de små, åbne vandflader, der efter de foreliggende oplysninger endnu fandtes i 1950-erne, nu er forsvundet. En mindre tunge med bl.a. kæruld og vandmynte skyder sig ud i vældområdet fra dets sydside.

Der er ikke tidligere registreret klokkefrøer på lokaliteten. Hensigten er derfor at skabe mulighed for naturlig indvandring.

Arbejdsbeskrivelse:

Der etableres to små søer i vældområdet. Der graves kun indenfor den sivbevoksede del af området og således, at den tørre tange, der skyder sig ind i området fra syd, ikke berøres. Der graves til en dybde af ca. 1 m afhængig af bundforholdene og med en jævnt aftagende vanddybde ind mod bredderne.

Det opgravede materiale køres ud på dyrket mark syd for lokaliteten efter ejerens anvisning, hvor det pløjes ned. Hvis det bliver nødvendigt at køre på de blødeste partier af strandengen, udlægges jernplader som kørevej for at begrænse køreskaderne.

For at sikre fortsat afgræsning af lokaliteten udskiftes hegnet omkring strandengen.

Lokalitet 2:

(se bilag 1)

Lokaliteten er en sø på ca. 0,3 ha beliggende på matr.nr. 9 x m.fl., ligeledes tilhørende Roar Slots.

Søen ligger i et areal, som har været afgræsset indtil 1988. Der er tidligere registreret en god bestand af klokkefrøer, som imidlertid nu er forsvundet. Ejeren har således i de sidste år kun hørt en enkelt klokkefrø i søen, og der er ikke konstateret yngel. En væsentlig årsag hertil er antagelig, at søen rummer en meget stor bestand af karusser.

Det er hensigten at skabe mulighed for naturlig genindvandring af klokkefrøer.

Arbejdsbeskrivelse:

En del af vandet pumpes af søen, hvorefter der med ketsjer og ved elektrofiskning foretages en opfiskning af karusser.

Herefter pumpes søen tør. Så snart det er muligt renses bunden for slam m.v. Det opgravede materiale køres ud på dyrket mark efter ejerens anvisning, hvor det pløjes ned.

Vandet fra søen pumpes i slanger hen over marken øst for søen, så det kan løbe ned ad skråningen mod stranden.

Ejeren kan muligvis bistå med bortkørsel af slam, hvis det bliver nødvendigt.

Når oprensningen er foretaget, indhegnes et mindre areal omkring søen med henblik på afgræsning af bredderne.

Lokalitet 3:

(se bilag 1)

Lokaliteten er en lille sø på ca 250 m² beliggende på matr.nr. 3 b tilhørende Jens Glud m.fl., Sandbjergvej 29, 2970 Hørsholm.

Søen grænser op til dyrket mark og haven ved Damhuset. Søens bredder er stærkt tilgroet med pilekrat. På grund af dette års ringe nedbør har søen været helt tørlagt det meste af sommeren. På bunden ligger et ca. 1 m tykt slamlag.

Der er tidligere registreret klokkefrøer i søen, men i de sidste mange år har de været forsvundet. Hensigten er derfor at skabe mulighed for naturlig genindvandring.

Arbejdsbeskrivelse:

Pilekrattet på søbredderne mod øst, syd og vest samt de lavthængende grene på de to store piletræer på nordbredden fjernes. Stammer og større grene, der kan anvendes til brænde, lægges af i faldende længder til brug for ejerne. Kvaset afbrændes eller hugges til flis, som bortkøres. Stødfladerne smøres med Round Up i videst muligt omfang.

Slammet på søens bund fjernes. Det opgravede materiale køres ud på dyrket mark bag Damhuset efter nærmere anvisning og pløjes ned.

Når oprensningen har fundet sted, indhegnes et mindre areal omkring søen med henblik på afgrænsning af bredderne.

Lokalitet 4:

(se bilag 2)

Lokaliteten er en gammel, nu helt tilgroet vanding beliggende på matr.nr. 4 a, ligeledes tilhørende Jens Glud m.fl.

Vandingen ligger ved foden af en lav skrænt med trykvand og indgår i en tidligere afgræsset strandeng, der som led i projektet påny sættes under græsning, se senere.

Det vides ikke, om der tidligere har været klokkefrøer i vandingen. Ved oprensning og genudsætning af græsningsdyr på strandengen skønnes muligheden for naturlig indvandring imidlertid at være til stede.

Arbejdsbeskrivelse:

Kratvegetationen omkring vandingen fjernes. Stammer og større grene, der kan anvendes til brænde, lægges af i faldende længder til brug for ejerne. Kvaset afbrændes eller hugges til flis, som bortkøres. Stødfladerne smøres med Round Up i videst muligt omfang.

Vandingen renses op. Der graves til en dybde af ca. 1 m afhængig af bundforholdene og med jævnt aftagende vanddybde ud imod bredderne. Det opgravede materiale køres ud på den del af strandengen, der vender ned mod havnen, hvor det fordeles i et tyndt lag, eller det køres op på dyrket mark og pløjes ned, hvis det er muligt.

Lavningen i det nordvestlige hjørne af samme strandeng, som er vandfyldt vinter og forår, renses op efter samme retningslinier som beskrevet ovenfor med henblik på at sikre en mere permanent vandføring.

Lokalitet 5:

(se bilag 2)

Lokaliteten er en sø på ca. 300 m² beliggende på matr.nr. 2 h tilhørende Ejner Emil Christiansen, Nekselø 13.

Søen er en af de søer på øen, hvor klokkefrøerne hidtil har haft størst yngelsucces. Efter ejerens udsagn er bestanden imidlertid gået kraftigt tilbage indenfor de sidste 10 år, hvilket undersøgelsen foretaget af Erich Wederkinch bekræfter.

Søen blev for ca. 30 år siden renset op af ejeren, hvilket efter de foreliggende oplysninger havde en gavnlig indflydelse på klokkefrøbestanden. Fra ejerens side holdes bredvegetationen nede ved slåning og rydning af vedplanter.

På grund af den tørre sommer er vandstanden i søen meget lav. Det er konstateret, at der ligger et ca. 1 m tykt lag slam på bunden. Endvidere har der indfundet sig en temmelig kraftig vegetation af svømmende vandaks.

Ejeren har rettet henvendelse til amtskommunen om muligheden for at få søen renset op.

Arbejdsbeskrivelse:

Søen renses op med slamsuger. Slammet pumpes ud på marken nord for søen og pløjes ned. Da terrænet hælder væk fra søen, vil der ikke være risiko for, at slammet føres tilbage med kraftige regnskyl.

Ejeren er interesseret i at bistå med arbejdet.

Lokalitet 6:

(se bilag 2)

Sømosen, der er Nekselø's største søområde med en vandflade på ca. 4 ha, ligger på en række lodder tilhørende Knud Slots, Nekselø 12, Roar Slots, Nekselø 6, Erik Chrisjansen m.fl., Blåmunkevej 28, 2400 København NV og Jens Glud m.fl., Sandbjergvej 29, 2970 Hørsholm.

Sømosen har afløb til havet via en åben rende, der i de senere mange år ikke er blevet holdt ved lige. Vandstanden i søen er derfor steget, hvilket fra lokal side anses for at være en medvirkende årsag til, at en tidligere meget stor bestand af klokkefrøer er blevet kraftigt reduceret. Der er derfor stor interesse fra øboernes side for, at vandstanden sænkes, så de tidligere græsbevoksede, men sumpede bredder kan genskabes.

Arbejdsbeskrivelse:

Kratvegetationen på afløbsrendens kanter fjernes og brændes af eller hugges til flis.

Sneglegangen til den gamle mølle fjernes og erstattes med en ny terskel med henblik på en sænkning af vandstanden af størrelsesorden 0,5 m. Eventuelt forsynes terskelen med en lukkemekanisme, så havvandet ved højvande ikke kan trænge ind i Sømosen.

Afløbet renses op til oprindelig dybde. Det opgravede materiale jævnes ud på kanterne af afløbsrenden

For at bevare en lav bredvegetation efter vandstandssænkningen, udvides græsningsarealet, såfremt det er muligt at skaffe græsningsdyr.

Lokalitet 7:

(se bilag 3)

Lokaliteten er en strandeng beliggende på matr.nr. 4 a og 7 a tilhørende Jens Glud m.fl., Sandbjergvej 29, 2970 Hørsholm, en del af matr.nr. 6 b tilhørende Erik Christjansen m.fl., Blåmunkevej 28, 2400 København NV., samt matr.nr. 7 b tilhørende Troels og Lis Kappel m.fl., Algade 26, 4281 Gørlev.

Strandengsområdet har i en længere årrække henligget uafgræsset, hvilket dels har sat sit tydelige præg på bundvegetationen, dels har medført en tiltagende tilgroning med træer og buske, fortrinsvis tjørn, der visse steder danner tætte krat.

Med henblik på at genskabe strandvegetationen og forhindre yderligere tilgroning med træer og buske er det hensigten påny at sætte arealet under græsning.

Arbejdsbeskrivelse:

Arealet indhegnes med den på kortbilag 3 viste linieføring.

Hegnslinien renses op i fornødent omfang. Endvidere foretages efter nærmere anvisning en udtynding af bevoksningen på de tættest tilgroede dele af strandengen. Stammer og større grene, der kan anvendes til brænde, aflægges i faldende længder til brug for ejerne. Stødfladerne smøres med Round Up i videst muligt omfang.

Hegnet udføres som et tre- eller firetrådet elhegn af typen Insultimber.

I et forsøg på at undgå hegning langs kysten, hvilket i flere henseender vil være upraktisk, hegnes i vand ved pkt. A og pkt. C. – Elhegnet føres frem til den vegetationsblottede strandbred. Herfra hegnes over strandbredden og 3–4 m ud i havstokken med lægtehegn. Fra lægtehegnets afslutning udlægges en række bøjer af passende længde, som holdes på plads af to ankre i den yderste ende. Bøjerne og hegnet i havstokken skal tages ind hvert efterår, hvilket brugeren af arealet har indvilliget i at sørge for.

Mens der hurtigt bliver dybt ud for pkt. C, er der meget lavvandet ud for pkt. A. Såfremt sidstnævnte forhold medfører, at dyrene går udenom bøjerækken, er amtskommunen indstillet på at føre elhegnet helt frem til molen. Viser det sig, at dette heller ikke er tilstrækkeligt til at holde dyrene inde, må det overvejes at hegne langs stranden.

Strøm til hegnet påregnes etableret fra øens almindelige elforsyning.

Lokalitet 8;

(Se bilag 3)

Lokaliteten er dels strandeng, dels dyrket landbrugsjord beliggende på matr.nr. 1 a m.fl. tilhørende Roar Slots, Nekselø 6

Strandengene, som dels ligger nedenfor Ørnekul, dels udgør øens sydspids, har ikke været afgræsset de seneste år, hvilket bundvegetationen bærer tydeligt præg af.

For at undgå flere hegn end højst nødvendigt har ejeren indvilliget i, at de arealer indenfor området, som han hidtil har dyrket, går ud af dyrkning og udlægges som græsning sammen med strandengspartierne.

Med henblik på at genskabe karakteren af strandeng/strandoverdrev på hele sydøen, indhegnes området til ekstensiv græsning.

Arbejdsbeskrivelse:

Området indhegnes med den på kortbilag 1 viste linieføring. Hegnet udføres som et elhegn af typen Insultimber.

På strækningen A–E udføres hegnet som et femtrådet hegn uden strøm i underste tråd. Tredie tråd jordes.

Da der er lavvandet hele vejen rundt om sydspidsen, er det nødvendigt at denne hegnes – dog kun med en enkelt strømførende tråd (strækning E–A).

Ved pkt. C og pkt. D forsynes hegnet med led og sluselåge. Endvidere sættes en sluselåge ved pkt. E.

Hegnet strømforsynes fra øens almindelige elforsyning. Ved ejendommens bygninger anbringes et elaggregat, hvorfra strømmen føres frem til bygningen via en eltråd, der fastgøres til pæle langs markvejen.

Fra grøften tværs over sydspidsen opsamles drænvand samt overløbsvand fra den yderste af søerne ved lokalitet 1. Vandet føres i ledning ud til nærmeste lavning i strandengen, hvor det opsamles i en keglebrønd som drikkevand for græsningsdyrene. – Herved bliver der mulighed for at etablere midlertidige foldskifter, hvis det viser sig nødvendigt, idet der så vil være drikkevandsforsyning tre steder i området.

Ved rosenkrattet nedenfor Østerbjerg etableres en fangefold.

Lokaliteternes fremtidige benyttelse og vedligeholdelse

Da klokkefrøen er meget sårbar overfor udsætning af fisk og da bekæmpelse af myg med petroleum eller lignende samt fodring til fugleopdræt er ødelæggende for vandkvaliteten og dermed for paddernes levevilkår, må der ikke foretages foranstaltninger af den art i de oprensede søer og Sømosen.

Effekten af de planlagte restaureringer forventes at holde sig i en længere årrække. Det anses derfor for hensigtsmæssigt først at tage stilling til fremtidig vedligeholdelse i form af af fornyet oprensning, når behovet herfor opstår.

Strandengene, der omfattes af plejeplanen, er i fredningskendelsen betegnet som græsningsarealer. For disse gælder, at der ikke må ske opdyrkning eller på anden måde foretages indgreb, der kan forandre den naturlige plantevækst. Engene må således ikke omlægges eller gødskes. Da formålet med påny at sætte arealet under græsning er at vedligeholde karakteren af strandeng og forhindre yderligere tilgroning, må tilskudsfodring kun ske efter nærmere aftale med amtskommunen. Vilkårene for afgræsningen fastsættes iøvrigt nærmere i en særlig græsningsaftale mellem brugeren og amtskommunen.

Fredningsforhold

I henhold til overfredningsnævnets kendelse af 20. december 1985, par. 11, kan amtsrådet til opfyldelse af fredningens formål foretage naturpleje på udyrkede arealer, på arealer der faktisk henligger i vedvarende græs og på skov- og kratbevoksede arealer. Plejen kan eksempelvis omfatte afgræsning, hugst, fjernelse af selvsåning og genplantning af buske og træer. Udyrkede og/eller træbevoksede arealer kan afspærres mod græssende dyr.

Amtsrådet kan endvidere – efter indhentet udtalelse fra Naturfredningsrådet – oprense og vedligeholde søer og vandhuller m.v. og sænke vandstanden i søen og på den nordøstlige del af øen (Sømosen).

Plejen må kun udføres med vedkommende ejers samtykke eller – hvis samtykke ikke opnås –

med fredningsnævnets godkendelse og skal udføres uden udgift for ejeren.

Naturfredningsrådet har i skrivelse af 4 oktober 1989 tiltrådt projektet under forudsætning af, at der forud for igangsættelsen udarbejdes en præcis beskrivelse af den enkelte lokalitet og dens nuværende flora og fauna samt træffes konkret beslutning om, hvorledes registrering af indgrebenes konsekvenser for dyre- og plantelivet agtes foretaget i en periode fremover.

Resultatet af de foretagne undersøgelser samt redegørelse for opfølgning af projektet er af praktiske grunde samlet i et særskilt appendiks til plejeplanen.

Da lokaliteterne 1, 3 og 6 ligger indenfor naturfredningslovens strandbeskyttelseslinie, og da restaureringen af disse lokaliteter er en terrænændring, som kræver dispensation, er denne del af projektet forelagt fredningsnævnet.

Plejen af disse lokaliteter må derfor afvente fredningsnævnets afgørelse.

Handlingsplan

Arbejdet udføres af amtskommunen uden udgift for ejerne.

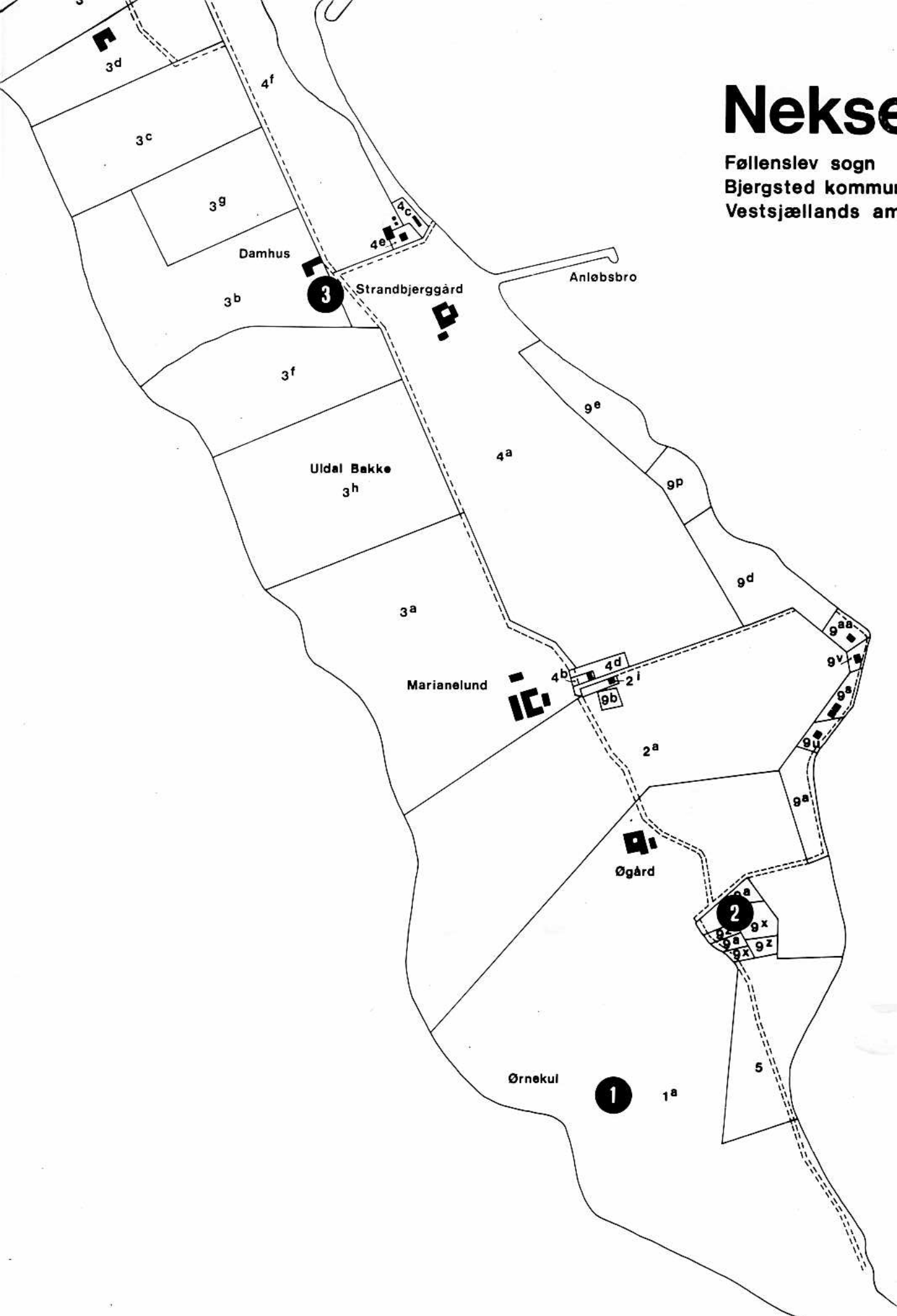
Projektet påregnes igangsat ultimo november måned 1989 og vil herefter blive videreført, indtil det er afsluttet.

Der indledes med oprensning af klokkefrølokaliteterne i den rækkefølge, det vil være mest praktisk. Herefter udføres de foreskrevne hegningsarbejder.

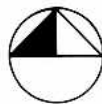
Planen revideres efter behov.

Nekselø

Føllenslev sogn
Bjergsted kommune
Vestsjællands amt

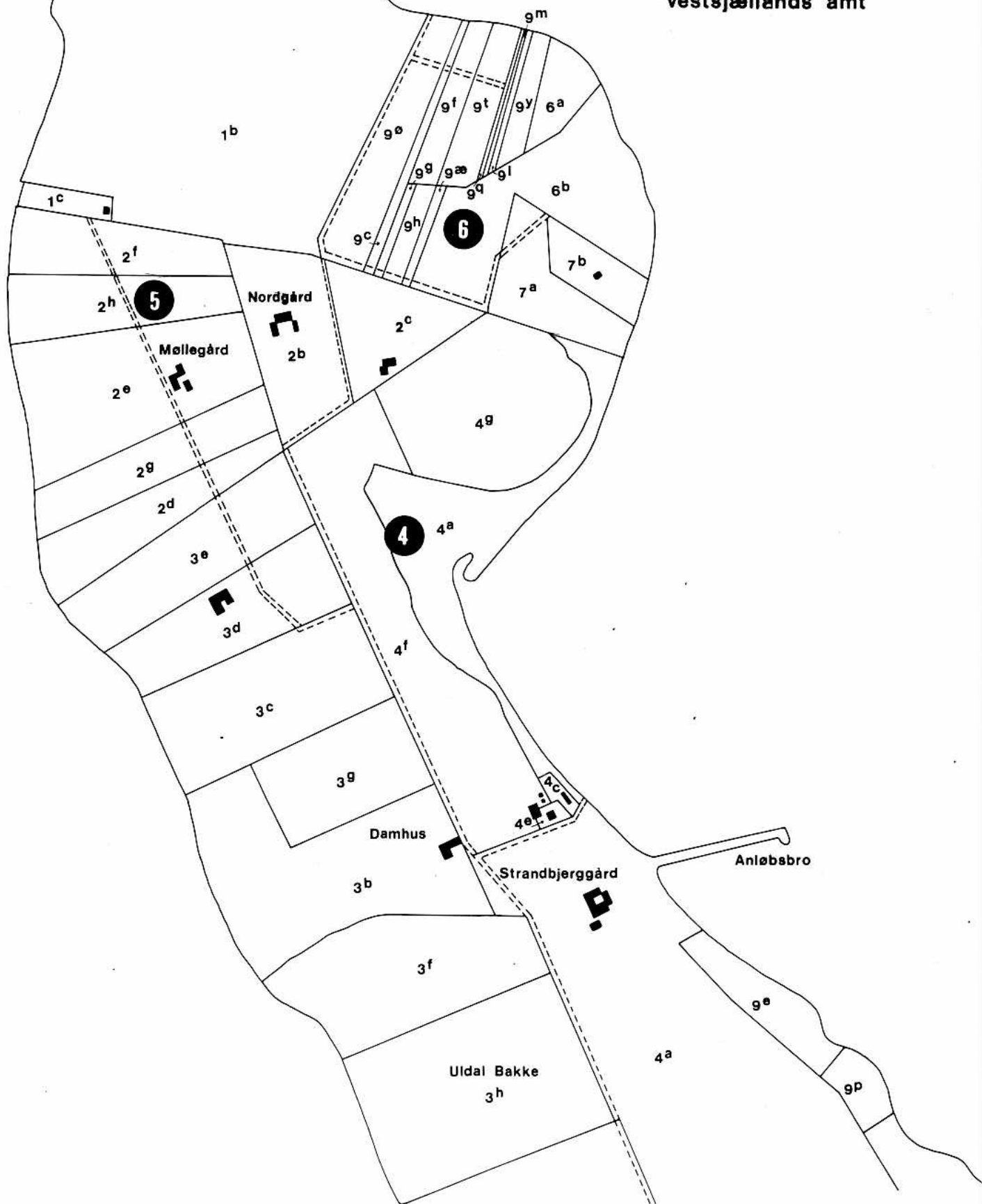

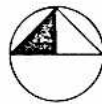
100 0 200 500 m

Nekselø

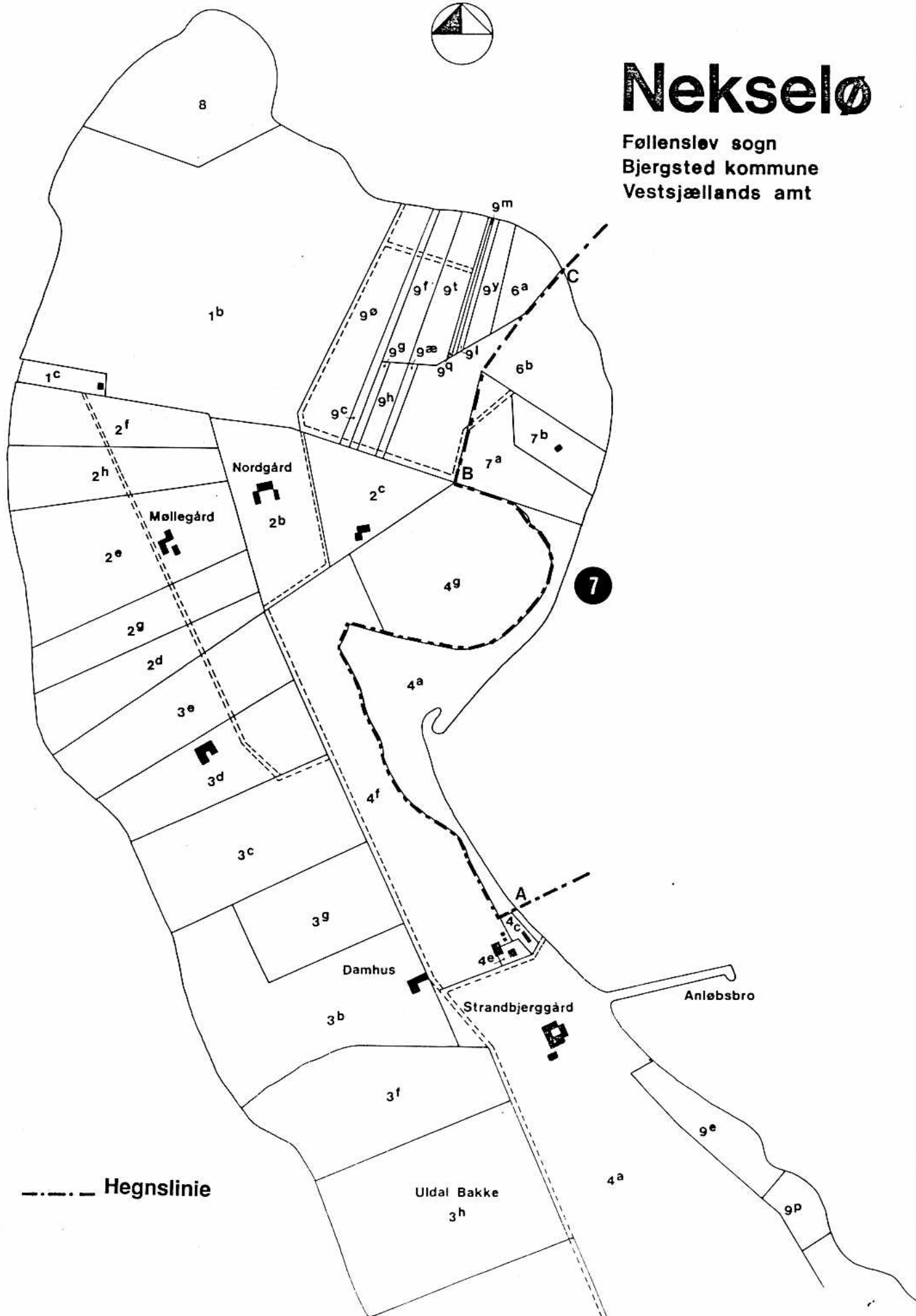
Føllenslöv sogn
Bjergsted kommune
Vestsjællands amt

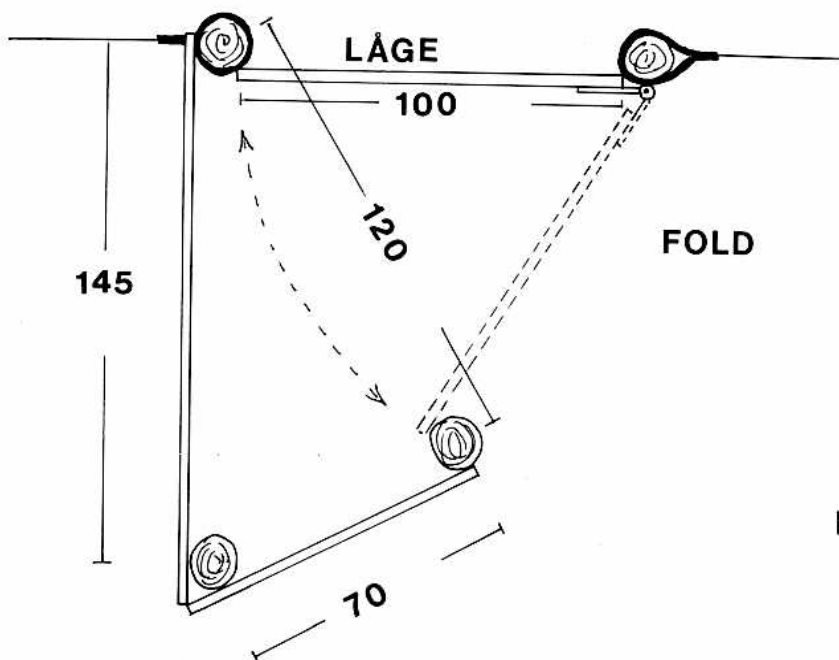
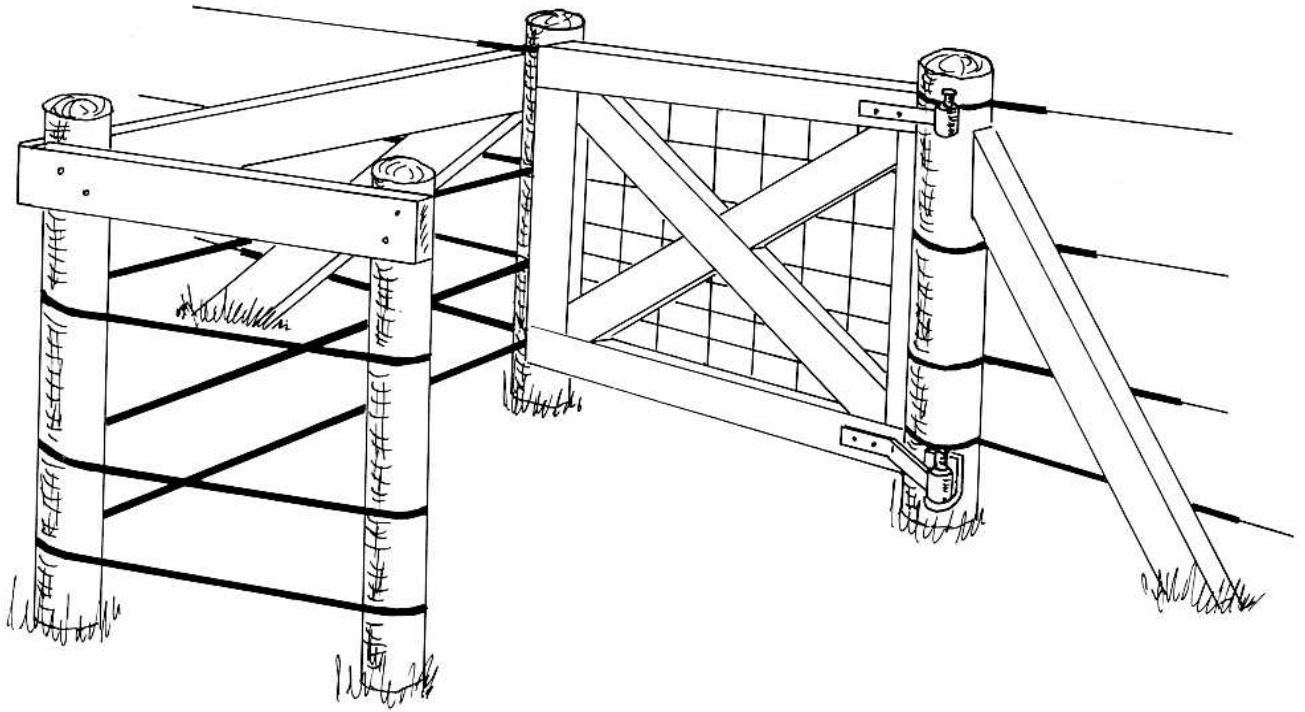

Nekselø

Føllenslöv sogn
Bjergsted kommune
Vestsjællands amt

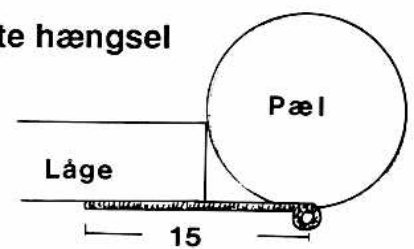
PRINCIPSKITSE AF SLUSE-LÅGE

Alle mål i cm.

FOLD

Øverste hængsel

Nederste hængsel

